

COMMISSIE VAN TOEZICHT
BETREFFENDE
DE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN

CTIVD nr. 37

Persbericht
Bij het toezichtsrapport
over de inzet van enkele langlopende agentenoperaties door de AIVD

Algemeen

De Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) heeft de bevoegdheid agenten in te zetten om gericht gegevens te verzamelen. Agenten werken onder verantwoordelijkheid van de dienst en kunnen eigen medewerkers of externe personen zijn. In haar vandaag gepubliceerde rapport gaat de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (hierna: de Commissie) in op de aansturing van agenten door de AIVD en de betrokkenheid van agenten bij het plegen van strafbare feiten. De Commissie heeft hiervoor een vijftal externe agentenoperaties op het terrein van terrorisme en extremisme bestudeerd. De betreffende operaties zijn in een geheime bijlage nader toegelicht.

Instructie en aansturing

De Commissie constateert dat de aansturing van en de supervisie over externe agenten door de AIVD in de regel goed verloopt: ze worden nauw begeleid en krijgen indien nodig concrete instructies. De instructies worden op zorgvuldige wijze schriftelijk vastgelegd. De Commissie is in de onderzochte operaties met betrekking tot de inzet van agenten geen onrechtmatigheden tegengekomen. Wel is de Commissie van oordeel dat bij het vooraf opstellen van een operationeel plan (een document waarin onder meer wordt uitgewerkt wat de doelstellingen van een agentenoperatie zijn, het tijdpad, mogelijke afbreukrisico's en financiële aspecten) en bij het tussentijds evalueren van langlopende agentenoperaties verbetering mogelijk is.

Betrokkenheid van agenten bij strafbare feiten

Uitgangspunt is dat agenten geen strafbare feiten dienen te plegen. Dit is ook het beleid dat de AIVD hanteert. Volgens de wet is het agenten evenwel toegestaan, indien de noodzaak daartoe aanwezig is dan wel de veiligheid van de agenten dit vergt, onder instructie van de AIVD strafbare feiten te plegen (bijvoorbeeld door deelname aan een criminele of terroristische organisatie). Zij zullen, willen zij effectief zijn, zich immers zo veel mogelijk moeten conformeren aan het gedrag van de personen en organisaties waar zij op verzoek van de AIVD contact mee hebben, teneinde hun informatiepositie te behouden en niet ontmaskerd te worden. Om het vertrouwen van deze personen en organisaties te winnen dan wel te behouden, kan het derhalve voorkomen dat agenten betrokken raken bij strafbare feiten, respectievelijk zelf strafbare feiten plegen.

Houdt de agent zich aan de door de dienst gegeven instructie, dan zal hij in beginsel strafrechtelijk vrijuit gaan (bevoegd gegeven ambtelijk bevel). De AIVD kan echter niet zondermeer straffeloosheid garanderen. Het is immers aan het Openbaar Ministerie (OM) en de rechter hieromtrent te beslissen. De Commissie acht het van belang, mede ten behoeve van de positie van de agent, dat de AIVD vooraf met de agent aan de hand van een formulier of checklist nadrukkelijk bespreekt welke strafbare feiten zijn toegestaan, wat de consequenties van het plegen van strafbare feiten kunnen zijn en dat de agent in beginsel

straffeloos is mits hij zich aan de instructie houdt. Daarbij moet ook vermeld worden wat de gevolgen kunnen zijn als hij zich op zijn straffeloosheid beroept. Hiermee wordt de agent beter in staat gesteld zijn eigen afwegingen te maken over het al dan niet meewerken en kunnen achteraf onduidelijkheden en misverstanden worden voorkomen.

De Commissie stelt vast dat in de door haar bestudeerde operaties de instructie die aan vijf agenten is gegeven voor het plegen van strafbare feiten noodzakelijk was voor de goede taakuitvoering van de dienst dan wel voor de veiligheid van de agent. De Commissie is hierbij geen onrechtmatigheden tegengekomen. De Commissie doet in haar rapport wel enkele nadere aanbevelingen om het proces van verslaglegging, evaluatie en toestemming te verbeteren.